

SXEDIO.86V

28.5.1937: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΠΑΛΜΕΡ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΟΥΚΤΑΡΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΚΑΖΕΙ ΝΑ ΣΤΡΑΦΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ. ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΥΚΤΑΡΕΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Με το ίδιο Διάταγμα του Κυβερνήτη Σερ Ρίτμοντ Πάλμερ στις **28 Μαΐου 1937** με το πολίο καταργούνταν τα Διατάγματα Αμύνης που είχαν επιβληθεί τον Οκτώβριο του **1932** μετά την οκτωβριανή εξέγερση, καταργήθηκαν επίσης και όλοι οι κανονισμοί που είχαν θεσπισθεί από τότε μέχρι το **1936**, με βάση τα Διατάγματα αυτά.

Με ειδική υποσημείωση του στο Διάταγμα ο Πάλμερ τόνιζε ότι καμμιά από τις πράξεις που είχαν γίνει με βάση τα Διατάγματα Αμύνης δεν μπορούσε να επηρεασθεί ή να θεωρηθεί επηρεαζόμενη από το γεγονός ότι είχαν καταργηθεί τα Διατάγματα.

Ο Πάλμερ όμως δεν έμεινε με δεμένα τα χέρια και να περιμένει τον Κυπριακό λαό να ανταποκριθεί θετικά στην ενέργεια του να καταργήσει τα Διατάγματα Αμύνης. Αντίθετα προχώρησε και ενίσχυσε ακόμα περισσότερο τη θέση των Μουκταρέων και αργότερα των δημάρχων όπως είχε υποσχεθεί και στη δήλωση του ο Υπουργός Αποικιών Γκόαρ λίγο προηγουμένως.

Αυτοί ήταν δυο πυλώνες πάνω στους οποίους μπορούσε να στηρίζεται πολύ για να προωθεί τα σχέδιά του.

Στις **28 Μαΐου**, ημέρα που είχε καταργήσει οριστικά τα διατάγματα Αμύνης ο Πάλμερ δημοσίευσε παράλληλα νέους νόμους με τους οποίους αύξανε τα εισοδήματα των Μουκταρέων και Αζάδων, πράγμα που τους έκανε να βρεθούν ακόμα περισσότερο δίπλα του, παρά προς το λαό.

Τα εισοδήματα των παραγόντων αυτών δεν θα τα έδινε φυσικά ο ίδιος ο Πάλμερ, αλλά ο ίδιος ο λαός.

Ανάλυση των Νόμων δημοσίευσε η εφημερίδα "Ελευθερία" την επομένη **29.5.1937** (Μεταγλώττιση):

" Με τον υπ' αριθμόν **12** νόμο του **1937** καθορίζονται ορισμένα τέλη, τα οποία δικαιούνται να λαμβάνουν οι Μουχτάρες και Αζάδες ενώ απαγορεύεται στο εξής στους μεν και στους δε όπως αξιώνουν την πληρωμή οποιωνδήποτε τελών, τα οποία δεν αναγράφονται ρητά στο νόμο αυτό είτε σε οποιονδήποτε άλλο νόμο.

Ετσι οι Μουχτάρες για κάθε πιστοποιητικό που αφορά βόδι, αγελάδα, μοσχάρι, γκαμήλα, όνο, ίππο, φοράδα, ημίονο, κλπ., δικαιούνται να λαμβάνουν τέλος **4 1/2** γρόσια. Με το πιστοποιητικό που αφορά πρόβαστο, αίγα, αμνό ή ερίφιο ή χοίρο ένα γροσι. Για κάθε πιστοποιητικό που αφορά μεγάλα ζώα (ως ίππο, βόδι κλ.π) και έχει εκδοθεί κατά την ιδία αγοραπωλησία και μετά την έκδοση δέκα παρόμοιων πιστοποιητικών ένα γρόσι και για έκαστο πιστοποιητικό που αφορά μικρά ζώα, που εκδόθηκε δε κατά την ιδίαν αγοραπωλησία και μετά την έκδοση δέκα παρομοίων πιστοποιητικών μισό γρόσι.

Για πιστοποιητικό με φωτογραφία που συνοδεύει αίτηση προς έκδοση διαβατηρίων οι μεν Μουχτάρες δικαιούνται στη λήψη τέλους **6** γροσίων, οι δε Αζάδες στη λήψη τέλους **3** γροσίων.

Με τον ίδιο αυτό νόμο προνοείται ότι οποιοσδήποτε Μουχτάρης ή Αζάς ενεργήσει κατά παράβαση του Νόμου ή χορηγήσει ψευδές πιστοποιητικό θα τιμωρείται με πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις δέκα λίρες, ανεξάρτητα από κάθε άλλην ποινή, στη οποία δυνατό να καταδικασθεί για το αδίκημα αυτό σύμφωνα με οποιονδήποτε άλλο νόμο.

Με το Νόμο **13** του **1937** τροποποιείται ο Νόμος για αγροφύλακες και προνοείται υπέρ των Μουχτάρων η είσπραξη τέλους προς **2 1/2** τοις εκατό στις αγροζημίες υπό τον όρο ότι το σύνολο των τέτοιων δικαιωμάτων δεν θα υπερβαίνει τις πέντε λίρες μέσα σε ένα έτος.

Ο υπ' αριθμόν **15** του **1937** Νόμος για υποχρέωση των χωριών προνοεί για καταβολή στον οικείο Μουκτάρη τέλους από δέκα σελίνια.

Πραγματικά οι Μουκταρέοι αποτελούσαν μάστιγα

για το λαό την περίοδο εκείνη. Με τις εξουσίες και τη στάση τους ασχολήθηκε ιδιαίτερα ο γραμματέας του συνεργατικού ταμειευτηρίου δασκάλων Κύπρου Ν. Κληρίδης που έγραψε στην εφημερίδα "Ελευθερία", στις **21 Μαΐου 1937** ότι αυτοί ενεργούσαν με ετσιθελισμό και αυθαιρεσίες:

Έγραψε ο Νέαρχος Κληρίδης ασχολούμενος με το Μπακάλη και το Μουκτάρη των κοινοτήτων σε σχέση με την ανάπτυξη του συνεργατικού Κινήματος:

"Εκτός από την μπακαλοκρατία, που θεωρούμε ένα σοβαρό εμπόδιο στου συνεργατισμού τον δρόμο, είναι και ένα άλλο σοβαρότερο και δυσκολώτερο, η Μουχταροκρατία. Από τον καιρό που καταργήθηκε το σύστημα της εκλογής Μουκταρών από τους χωρικούς, τα πράγματα έχουν αλλάξει ολοσδιόλου. Με την τροποποίηση του συστήματος των εκλογών έλειψαν από πολλά χωριά οι κομματισμοί, οι αντεγκλήσεις, η δημαγωγία και οι εκλογικές διαφθορές μα ήρθαν άλλα κακά χειρότερα, ο κοτζαपाσισμός, ο ετσιθελισμός, η αυθαιρεσία, που αναγκάζουν τους χωρικούς να κλείσουν το στόμα.

Τι συμβαίνει όμως και στα άλλα; Τες περισσότερες φορές ο Μουκτάρης είναι και μπακάλης ή κασφετζής ή και τα δυο μαζί, κάποτε διευθύνει ακόμα και το ταχυδρομείο κι είναι πολύ σπάνιο να βρεις Μουχτάρη μεγάλου χωριού να μην είναι ανακατεμένος σε όλα αυτά προπάντων με το εμπόριο. Τα τελευταία δε χρόνια προτιμούνται για το αξίωμα του Μουκτάρη στα μεγάλα χωριά, μονάχα τέτοια πρόσωπα, ίσως για ευκολία αποκλειστικά των υπαλλήλων που θέλουν, μόλις φτάσουν στο χωριό να βρουν πρόχειρο το Μουχτάρη, να δουν τη δουλειά και να φύγουν.

Υπάρχουν τύπου Μουχταρομπακάληδων που είναι καλοί κι ευγενικοί τύποι, κι εκτελούν καλά τα καθήκοντά τους. Μα υπάρχουν και τύποι που φέρνονται με τρόπο τσαρικό στους χωριανούς τους και άλλο από το "έτσι θέλω" δεν ακούεις από το στόμα τους, προ πάντων όταν πρόκειται να μεταχειριστούν αντιθέτους τους. Τριγυρισμένοι από τους

αστυνομικούς, τους υγειονομικούς, γεωργικούς, κτηματολογικούς και άλλους υπαλλήλους με τους οποίους συνδέονται με στενή φιλία, έχουν εξασφαλισμένο για πάντα το Μουχταρικό αξίωμα και κανένας δεν μπορεί να τα βάλει μαζί τους.

Οι αζάδες δεν μπορούν εύκολα νάχουν αντίρρηση στα σχέδια και τους ιδιωτικούς υπολογισμούς του Μουχτάρη, έστω κι αν το καταλαβαίνουν γιατί ξέρουν πως άμα κοντέψει ο καιρός του ξαναδιορισμού τους, θα ρωτηθεί ο Μουχτάτης αν συνεργάζονται μαζί του οι Αζάδες και αν τύχη να τάχουν χαλασμένα, θα δώσει κακή σύσταση για αυτούς και θα αντικαταθούν.

Οι λόγοι που δεν μπορεί κανένας να φέρει αντίρρηση στα σχέδια του Μουχταρομπακάλη είναι πολλοί. Ο κάθε χωρικός ξαίρει πως αν τα χαλάσει μαζί του θα τον εκδικηθεί στην κατανομή της σχολικής φορολογίας, της αγροφυλακής, θα του γίνη ζημιά κι ο αγροφύλακας δεν θα τη δει, θα ζημιώσει ο ίδιος και θα πληρώσει διπλά και τριπλά, θα χρειαστή πιστοποιητικό για το γιατρό και θα του αρνηθή, θα χρειαστή πιστοποιητικό γεννήσεως για το παιδί του και θα πληρώσει ενώ αν ήταν φίλος του-πελάτης του δεν θα πλήρωνε, θα κάμη καμιά μικροπαράβαση και δε θα γλιτώσει, θα παραβή από άγνοια κάποιο νόμο και θα προδοθή και πάει λέγοντας.

Με τέτοιο καθεστώς ποιος θα τολμήσει να κακοφανήσει το Μουχτάρη-μπακάλη; Ποιος μπορεί να τολμήσει να μην πάη στο μαγαζί του να ψωνίσει και να πάη στο άλλο; Θα τολμήσει τότε μόνον όταν το θέλη ο Μουχτάρης, όταν δεν τον μέλλει, ή όταν ο χωρικός δεν είναι Ολλανδέζικη αγελάδα, αλλά κατσίκια της Τηλλυριάς. Ποιος θα τολμήσει να πωλή ο Μουχτάρης λιπάσματα, θειάφι, κρασί, κονιάκι και να πάρη από άλλο; Ποιος θα τολμήσει να πουλήσει σιτάρι, κουκιά, αμύδαλα, λάδι, κρασί κλπ σε άλλο χωρίς να λάβη υπόψη του πως τέτοιο αγοράζει κι ο μουχταρής; Έχει τέτοια εξουσία και τέτοια δύναμη που αν θελήσει μπορεί να κρατήσει στη φούχτα του όλους τους χωριανούς και να τους λείη καθίστε και να κάθονται, σηκωθήτε και να

σηκώνονται, να κἀνη ὅτι θέλει, να τους εκμεταλλεύεται και να πλουτίζει εις βάρος των ὅσο θέλει κι ὅπως θέλει".